

Det goda livet i Västra Götaland

Uppföljning av Handlingsplan för psykisk hälsa

Sammanfattade resultat av 2020 års indikatoruppföljning

Om Handlingsplan för psykisk hälsa i Västra Götaland

- Framtagen av Västra Götalandsregionen (VGR), de 49 kommunerna via VästKom samt Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg och Västra Götaland (NSPHiG).
- Genom en överenskommelse mellan regeringen och SKR får huvudmännen ekonomiskt stöd för att stärka och utveckla sina insatser inom området.
- Ett omfattande arbete har inletts runtom i Västra Götaland för att arbeta med handlingsplanen. Arbetet pågår på såväl regional, delregional som lokal nivå.
- År 2020 togs beslut om att förlänga handlingsplanen fram till 2022.

Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i fem fokusområden:

1. Förebyggande och främjande arbete
2. Tillgängliga tidiga insatser
3. Enskildas delaktighet och rättigheter
4. Utsatta grupper
5. Ledning, styrning och organisation

Handlingsplanen är indelad i målgrupperna **VUXNA** respektive **BARN OCH UNGA** och består av sammanlagt 15 mål.

” Med handlingsplanens mål, aktiviteter och indikatorer för uppföljning vill vi sätta ljus på frågor där vi vill bli bättre i hela Västra Götaland. Eller med andra ord:

Sätta plåster på några av redan uppkomna skav, se till att det läker ordentligt och se till att det inte uppstår nya.

Detta dokument innehåller sammanfattade resultat av 2020 års indikatoruppföljning av ”Handlingsplan för psykisk hälsa”

- Handlingsplanens målområden följs upp årligen med hjälp av totalt 41 indikatorer
- Detta dokument innehåller sammanfattade resultat från 2020 års indikatoruppföljning av Handlingsplan för psykisk hälsa (i detta dokument även benämnt ”Handlingsplanen”).
- Uppföljningen genomfördes i juni-oktober 2020 och januari 2021. Huvudsakligen presenteras indikatorutfall för år 2019 men där det varit möjligt även för år 2020.
- För en samlad redovisning av hela uppföljningen finns en separat rapport framtagen. I rapporten finns omkring ett hundratal diagram och tabeller med indikatorutfall för de indikatorer som är kopplade till Handlingsplanen.

Fokusområden och mål för VUXNA

1

Förebyggande & främjande arbete

- **Mål VI.1** Nollvision om suicid i Västra Götaland

2

Tillgängliga tidiga insatser

- **Mål V2.1** Äldre personer med psykisk ohälsa ska få rätt vård och stöd

3

Enskildas delaktighet & rättigheter

- **Mål V3.1** Personer som har behov av samordnade insatser ska ha en SIP
- **Mål V3.2** Brukarföreträdare ska erbjudas delaktighet i utvecklingsarbete

4

Utsatta grupper

- **Mål V4.1** Ingen ska diskrimineras eller uppleva negativt bemötande i kontakterna med kommunerna eller regionen
- **Mål V4.2** Personer med missbruk, psykisk ohälsa och/eller komplex problematik ska få integrerade insatser

5

Ledning, styrning & organisation

- **Mål V5.1** Invånare ska få tillgång till evidensbaserade metoder inom vård, stöd och behandling

VUXNA

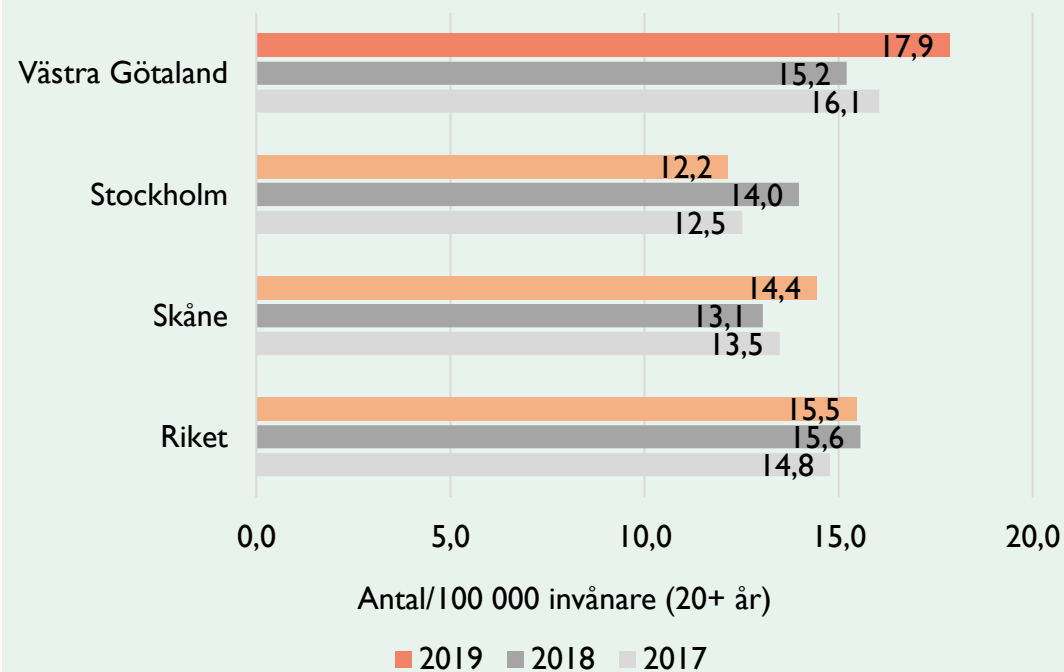
I. Förebyggande och främjande arbete

Sammanfattade
resultat

Mål VI.1 Nollvision om suicid i Västra Götaland

- År 2019 genomförde 236 vuxna personer (20+) suicid i Västra Götaland.
- I relation till befolkningsstorleken genomfördes 2019 fler suicid i Västra Götaland jämfört med i Skåne, Stockholm och riket i stort.
- Suicidförsök per 100 000 invånare är också vanligare i Västra Götaland jämfört med i Stockholm och Skåne,
- Antalet suicid och antalet suicidförsök uppvisar vissa variationer över tid. Det är svårt att dra några entydiga slutsatser vad gäller utvecklingen. Antalet suicidförsök är oförändrat sedan början av decenniet samtidigt som antalet fullbordade suicid har ökat under samma period.
- År 2020 hade 17 av 49 kommuner en handlingsplan för suicidprevention i Västra Götaland. Det har under 2020 beslutats om en länsgemensam handlingsplan för suicidprevention.

Exempel på resultat inom mål VI.1: Antal suicid per 100 000 i Västra Götaland jämfört med riket (20+ år) (2017 – 2019)

Anger antalet personer med dödsorsak "Avsiktligt självdestruktiv handling (själv mord)" (X60-X84) delat med antal 100 000 invånare. Statistiken omfattar inte "Skadehändelser med oklar avsikt" (Y10-Y34).
Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret (2020).

VUXNA

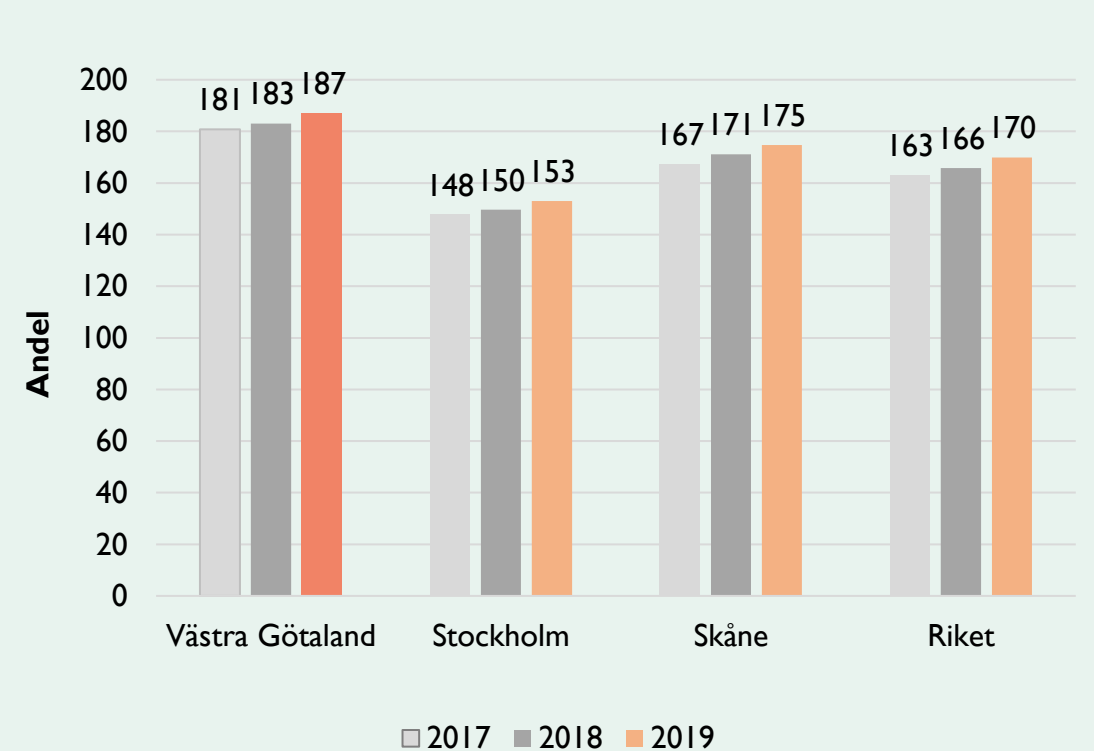
2. Tillgängliga tidiga insatser

Sammanfattade
resultat

Mål V2.1 Äldre personer med psykisk ohälsa ska få vård och stöd

- Förskrivning av antidepressiva läkemedel till äldre (65+) i Västra Götaland har ökat under de senaste åren.
- År 2019 var förskrivningen i Västra Götaland högre än i Stockholm, Skåne och riket i stort.
- Omkring hälften av kommunerna i Västra Götaland rapporterade år 2019 att de hade rutiner för samordning mellan äldreomsorgen och LSS/socialpsykiatri/missbruk- och beroendevård, en ökning från tidigare år.
- År 2019 uppgav cirka en av tio äldre med särskilt boende och 6 procent med hemtjänst äldreomsorg att de upplever svåra besvär av ångslan, oro eller ångest.

Exempel på resultat inom mål V2.1: Antal personer som förskrivits antidepressiva läkemedel per 1 000 invånare (65+ år) (2017 – 2019)

Västra Götalandsregionen har som mål att reducera förskrivning av antidepressiva läkemedel.
Källa: Socialstyrelsen, Statistikdatabasen för läkemedel (2020).

VUXNA

3. Enskildas delaktighet & rättigheter

Sammanfattade
resultat

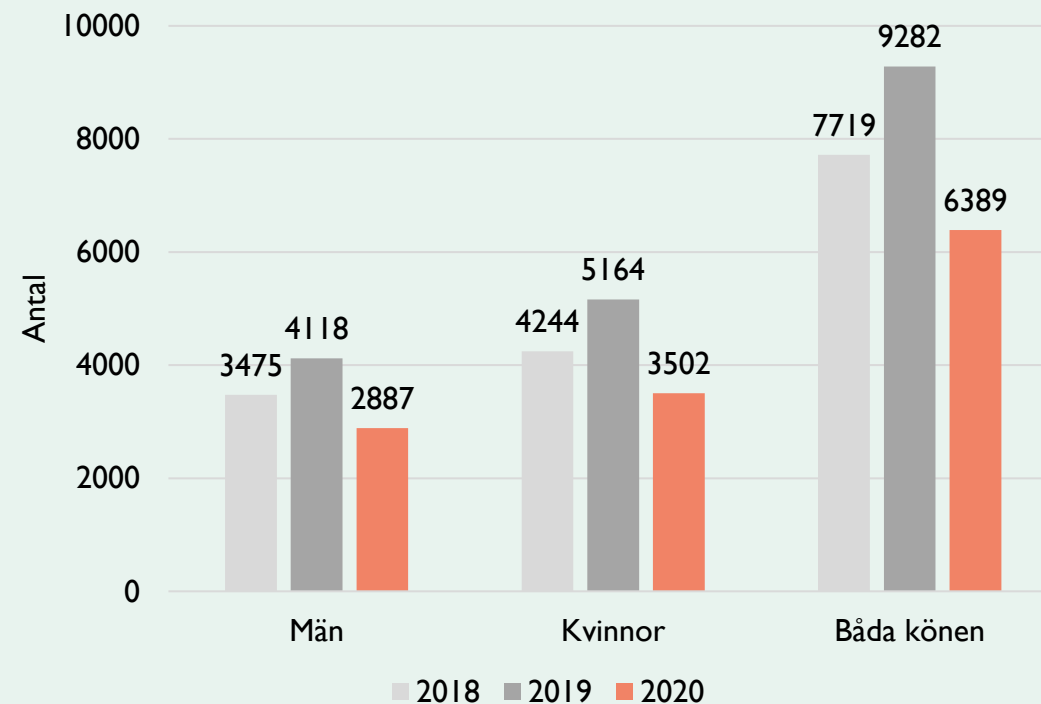
Mål V3.1 Personer som har behov av samordnade insatser ska ha en SIP

- Samtliga delregioner hade år 2019 som prioriterat område att alla som har behov av samordnade insatser ska ha en samordnad individuell plan (SIP).
- Antalet upprättade SIP år 2020 är betydligt lägre än år 2019. Detsamma gäller för uppföljning av SIP.
- År 2019 fanns en stor spridning mellan delregionerna avseende huruvida kommunerna har aktuella rutiner för information om SIP. I flera delregioner skedde en ökning mellan 2017-2019.

Mål V3.2 Brukarföreträdare ska vara delaktiga i utvecklingsarbete

- Samtliga delregioner hade år 2020 som prioriterat område att brukarföreträdare ska erbjudas delaktighet i utvecklingsarbete.

Exempel på resultat inom mål V3.1: Antal upprättade SIP (20+ år) (2018-2020)

VUXNA

4. Utsatta grupper

Sammanfattade
resultat

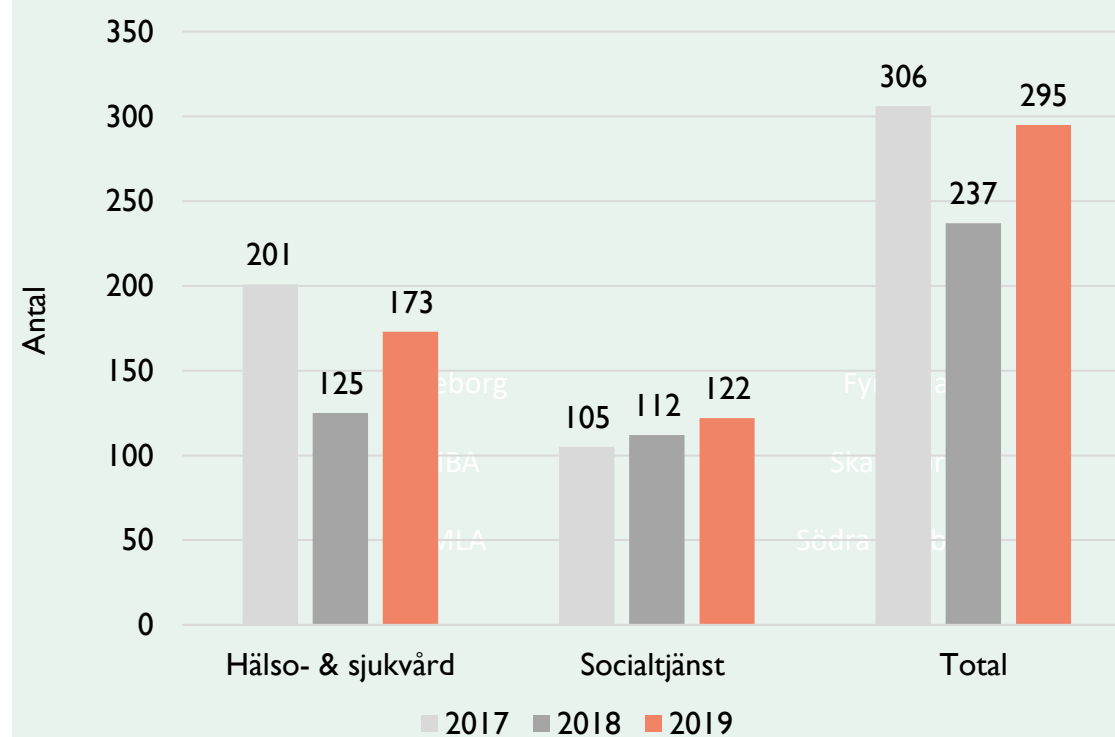
Mål V4.1 Ingen ska diskrimineras eller uppleva negativt bemötande i kontakterna med kommunerna eller regionen

- Samtliga delregioner arbetade år 2018 för att ingen ska diskrimineras i kontakten med dem och hälften hade frågan som prioriterat mål.
- Antalet klagomål till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) vad gäller bemötande ökade mellan 2018 och 2019
- År 2019 uppgav 94 och 97 procent av äldre med särskilt boende och med hemtjänst att de upplever bra bemötande från personalen.

Mål V4.2 Personer med missbruk, psykisk ohälsa och/eller komplex problematik ska få integrerade insatser

- En fjärdedel av kommunerna uppgav år 2019 att de ger insatser enligt Case management-modeller till personer med psykisk sjukdom.
- En majoritet av kommunerna hade år 2019 aktuella rutiner för samordning.

Exempel på resultat inom mål V4.1: Antal klagomål till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) med avseende på bemötande inom hälso- och sjukvård* & socialtjänst i Västra Götaland (2017-2019)*, vuxna**

* Anmälningsprocessen avseende bemötande inom hälso- och sjukvården förändrades vid årsskiftet 2017/2018 till att gälla enligt nya bestämmelser i PSL. Ändringarna innebär ett förtydligande i vårdgivarens ansvar att ta emot och bemöta klagomål. Som följd av detta har klagomål till IVO minskat under 2018. Det har medfört bristande jämförbarhet mellan 2017 och 2018 gällande klagomål till IVO inom hälso- och sjukvård.

** Personer som när de lämnade klagomålet var 18 år och äldre.

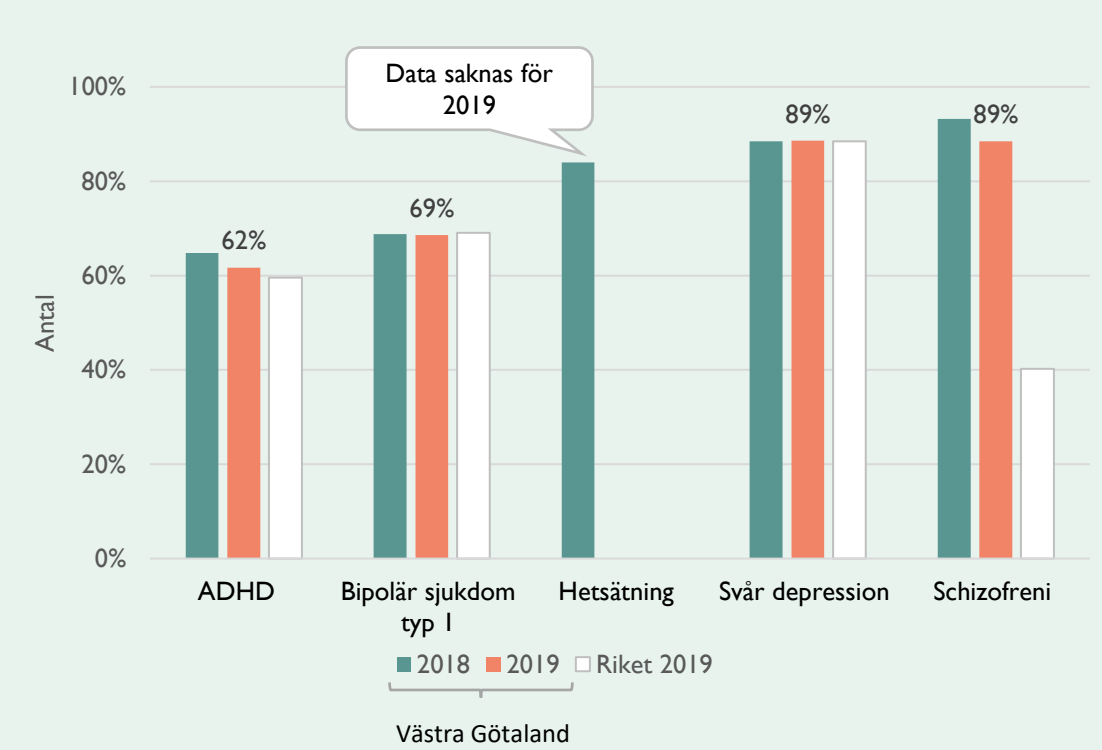
Källa: Statistiktabel för klagomål enligt PSL och för klagomål enligt SoL/LSS, via IVO (2020).

Mål V5.1 Invånare ska få tillgång till evidensbaserade metoder inom vård, stöd och behandling

- 86 procent av kommunerna uppgav år 2019 att de hade standardiserade bedömningsmetoder inom socialtjänstens missbruks- och beroendeverksamhet som underlag vid uppföljning av insatser till enskilda.
- Förekomsten av standardiserade bedömningsmetoder för att upptäcka riskfylld alkoholkonsumtion varierade år 2019 mellan kommunerna och inom olika områden.
- Under 2019 varierade andelen patienter som fick rekommenderad behandling mellan olika psykiatriska tillstånd.

Exempel på resultat inom mål V5.1: Andel patienter som får rekommenderad behandling vid psykiatriskt tillstånd i Västra Götaland (2019)

Indikatorer har valts ut för vilka data finns från 2019 samt tidigare år. Höga värden eftersträvas för samtliga indikatorer. Visar värden för Västra Götaland samt riksnittsjämförelse. Källa: Nationella kvalitetsregistren BUSA; BipolärR; RIKSÄT; Kvalitetsregister ECT; PsykosR. Data hämtad via Värden i siffror (2020).

Fokusområden och mål för BARN OCH UNGA

1

Förebyggande & främjande arbete

- **Mål B1.1** Föräldrar ska erbjudas stöd under barnets hela uppväxt
- **Mål B1.2** Alla elever ska lämna grund- och gymnasieskolan med godkända betyg

2

Tillgängliga tidiga insatser

- **Mål B2.1** Barn och unga med psykisk ohälsa ska få rätt insatser i rätt tid
- **Mål B2.2** Förebygga och uppmärksamma bruk av alkohol och narkotika bland unga

3

Enskildas delaktighet & rättigheter

- **Mål B3.1** Barn och unga som har behov av samordnade insatser ska ha en SIP/Västbusplan
- **Mål B3.2** Brukarföreträdare ska erbjudas delaktighet i utvecklingsarbete

4

Utsatta grupper

- **Mål B4.1** Ingen ska diskrimineras eller uppleva negativt bemötande i kontakterna med kommunerna eller regionen

5

Ledning, styrning & organisation

- **Mål B5.1** Nollvision om suicid i Västra Götaland

BARN OCH UNGA

I. Förebyggande och främjande arbete

Sammanfattade
resultat

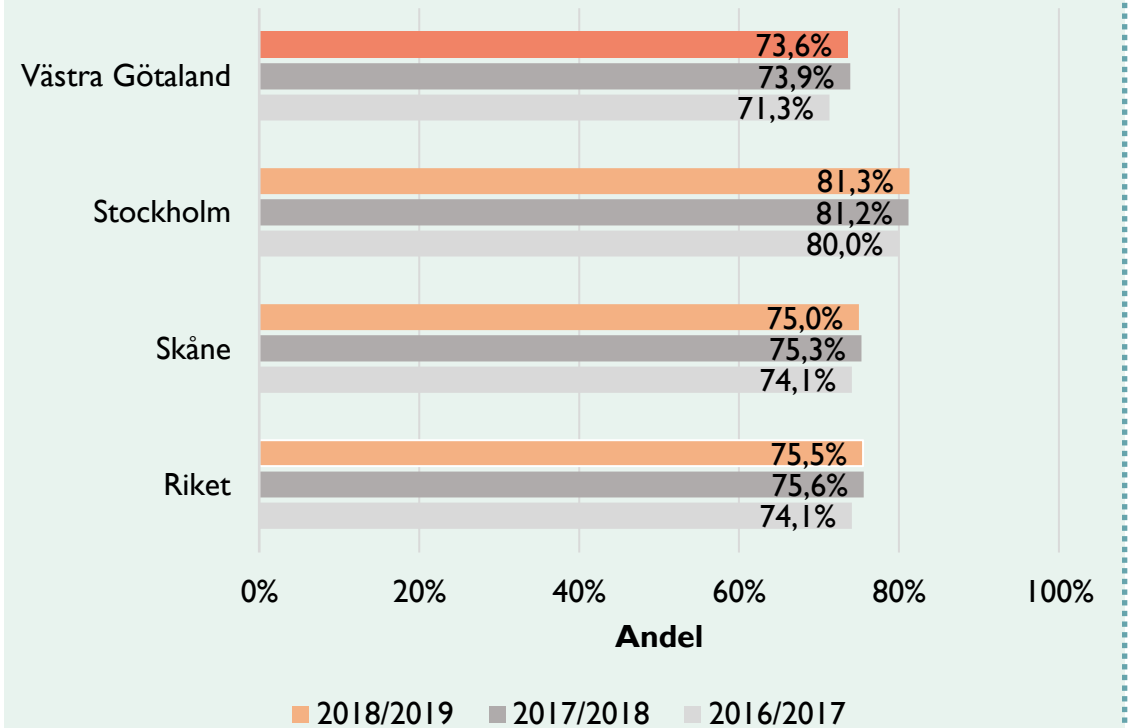
Mål BI.1 Föräldrar ska erbjudas stöd under barnets hela uppväxt

- Omkring hälften av kommunerna i Västra Götaland uppgav 2019 att de hade en manualbaserad insats för föräldrastöd i grupp inom den sociala barn- och ungdomsvården.
- Andelen kommuner med föräldraprogram om alkohol och droger i årskurs F-5 var 4 procent under år 2019.
- Knappt en av fem kommuner uppgav år 2019 att de hade föräldraprogram om alkohol och droger i grundskolans årskurser 6-9.

Mål BI.2 Alla elever ska lämna grund- och gymnasieskolan med godkända betyg

- Andelen elever som gick ut årskurs 9 med fullständiga betyg var något lägre i Västra Götaland jämfört med Stockholm och Skåne läsåret 2018/2019.
- 2014 – 2019 var det cirka två tredjedelar av eleverna i Västra Götaland som fullföljde gymnasiet inom tre år. Skillnaderna mellan kommunerna var stora.

Exempel på resultat inom mål BI.2: Andel elever i årskurs 9 som uppnått kraven för godkänt i alla ämnen (läsåret 2016/2017, 2017/2018 och 2018/2019)

BARN OCH UNGA

2. Tillgängliga tidiga insatser

Sammanfattade
resultat

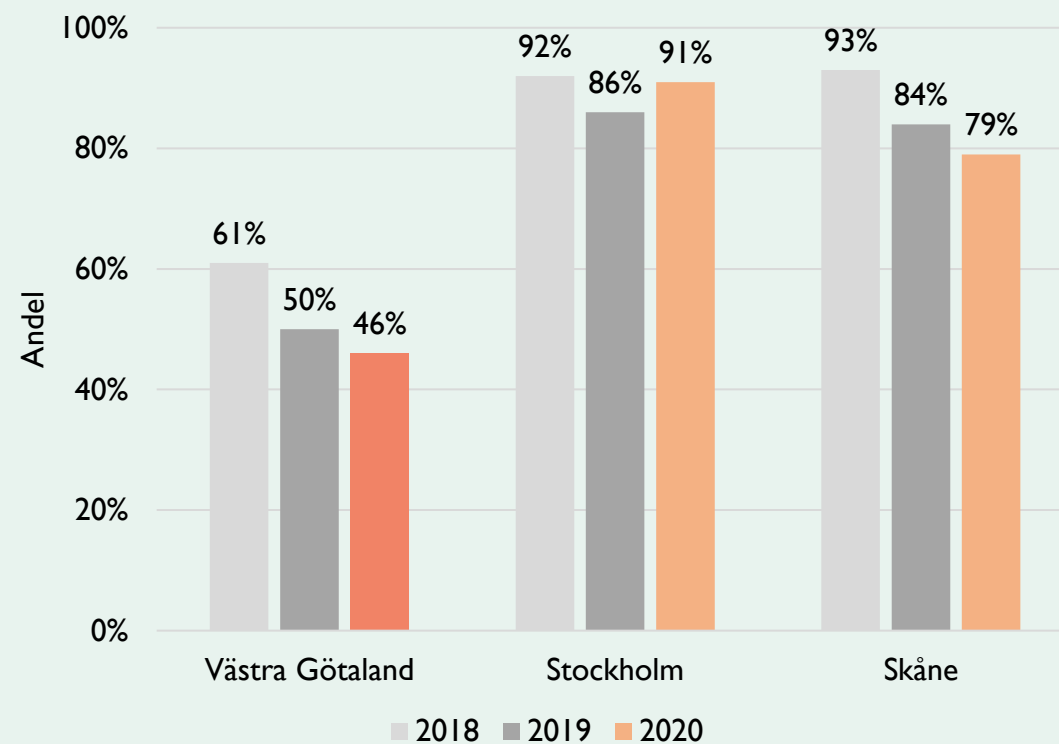
Mål B2.1 Barn och unga med psykisk ohälsa ska få rätt insatser i rätt tid

- Antalet barn och unga (0–24 år) i befolkningen som har vårdats inom slutenvård med psykiatrisk diagnos har sjunkit mellan 2010 och 2019.
- En majoritet av kommunerna i Västra Götaland rapporterade år 2019 att de har en standardiserad bedömningsmetod för missbruk inom den sociala barn- och ungdomsvården.
- 2020 var andelen barn och unga som får en första bedömning inom 30 dagar vid BUP 46 procent i Västra Götaland, vilket är lägre än i Stockholm och Skåne.

Mål B2.2 Förebygga och uppmärksamma bruk av alkohol och narkotika bland unga

- Då datainsamling för dessa indikatorer endast sker var tredje år görs ingen uppföljning av detta mål förrän 2022.

Exempel på resultat inom mål B2.1: Andel barn och unga som får en första bedömning vid BUP inom 30 dagar (2018 – 2020)

Avser patienter som fått en genomförd bedömning eller åtgärd inom BUP. Uppgiften visar hur lång väntetiden blev. Aggregerad och vägd data för riket ej tillgänglig.
Källa: SKR (via Väntetider i vården) (2021).

BARN OCH UNGA

3. Enskildas delaktighet & rättigheter

Sammanfattade
resultat

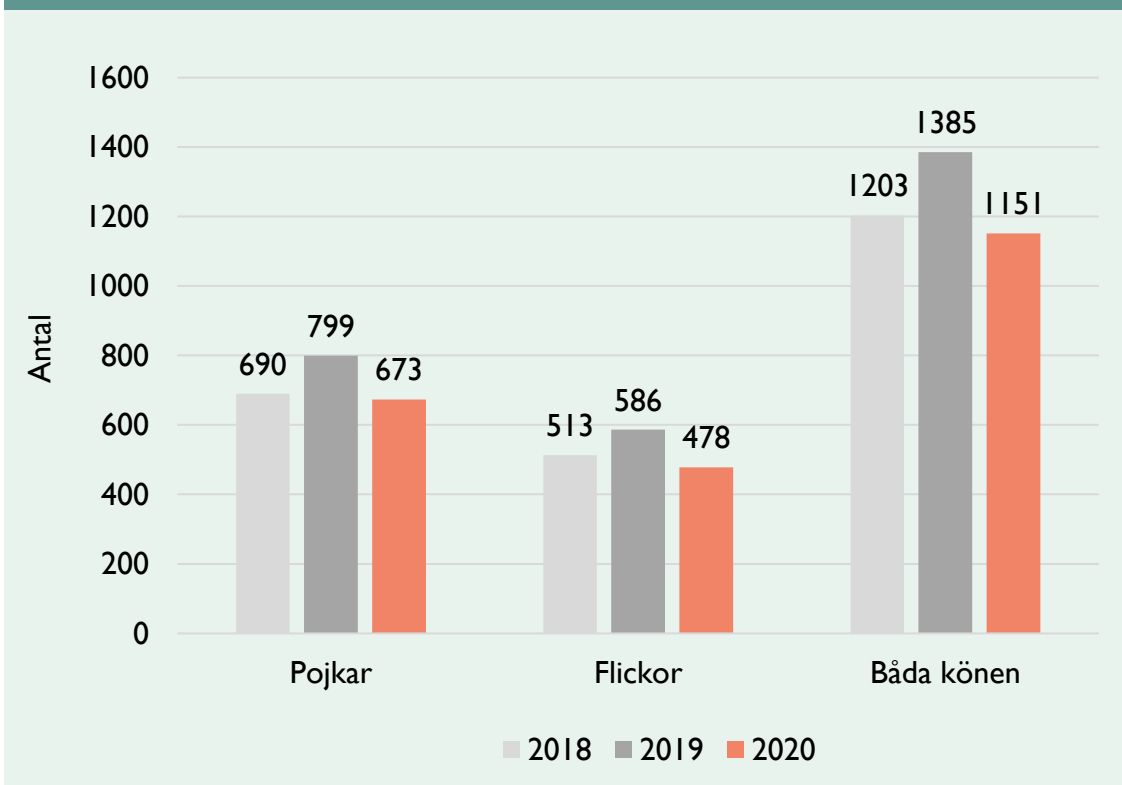
Mål B3.1 Barn och unga som har behov av samordnade insatser ska ha en SIP/Västbusplan

- Samtliga delregioner hade år 2020 som prioriterat mål/område att barn och unga med behov av samordnade insatser ska ha en SIP/Västbusplan.
- Antalet upprättade SIP år 2020 är betydligt lägre än år 2019. Detsamma gäller för uppföljning av SIP.
- Det finns en stor variation mellan delregionerna vad gäller förekomsten av rutiner för SIP för barn och unga med behov av samordnade insatser (2019).

Mål B3.2 Brukarföreträdare ska erbjudas delaktighet i utvecklingsarbete

- Samtliga delregioner hade år 2020 som prioriterat mål/område att brukarföreträdare ska erbjudas delaktighet i utvecklingsarbete.

Exempel på resultat inom mål B3.1: Antal upprättade SIP (0-20 år) (2018-2020)

Källa: VGR:s patientdatabas VEGA (SIP) (2021).

BARN OCH UNGA

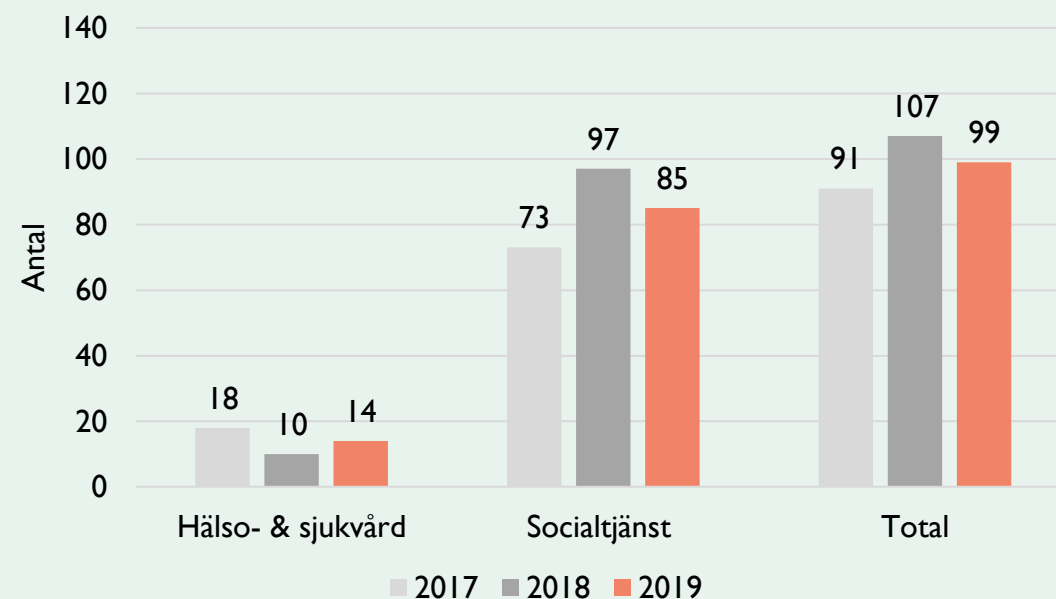
4. Utsatta grupper

Sammanfattade
resultat

Mål B4.1 Ingen ska diskrimineras eller uppleva negativt bemötande i kontakterna med kommunerna eller regionen

- Hälften av delregionerna hade år 2019 som prioriterat mål/område att ingen ska diskrimineras i kontakten med dem.
- Alla delregioner uppgav dock att de arbetade med frågan.

Exempel på resultat inom mål B4.1: Antal klagomål till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) med avseende på bemötande inom hälso- och sjukvård* & socialtjänst i Västra Götaland (2017-2019)*, barn**

* Anmälningsprocessen avseende bemötande inom hälso- och sjukvården förändrades vid årsskiftet 2017/2018 till att gälla enligt nya bestämmelser i PSL. Ändringarna innebär ett förtydligande i vårdgivarens ansvar att ta emot och bemöta klagomål. Som följd av detta har klagomål till IVO minskat under 2018. Det har medfört bristande jämförbarhet mellan 2017 och 2018 gällande klagomål till IVO inom hälso- och sjukvård.

** Personer som när de lämnade klagomålet var yngre än 18 år.

Källa: Statistiktabel för klagomål enligt PSL och Statistiktabel för klagomål enligt SoL/LSS, Inspektionen för vård och omsorg).

BARN OCH UNGA

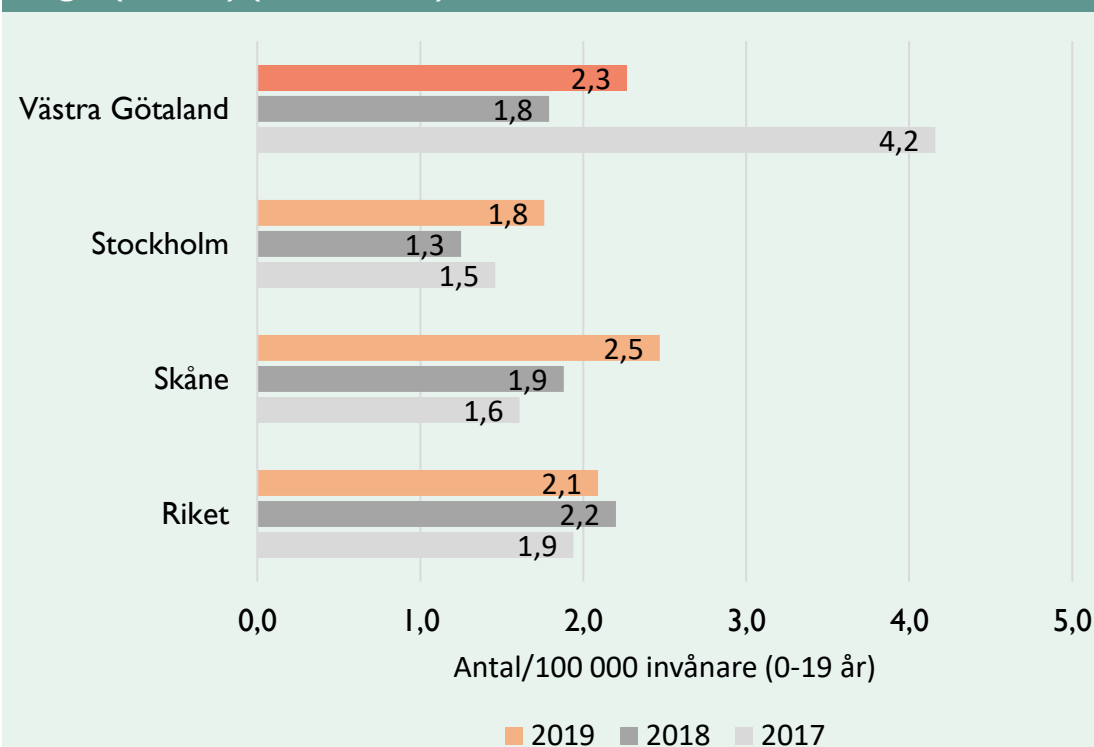
5. Ledning, styrning och organisation

Sammanfattade
resultat

Mål B5.1 Nollvision om suicid i Västra Götaland

- Mellan åren 2010-2019 genomförde i genomsnitt sju barn och unga (0-19 år) suicid per år i Västra Götaland. År 2017 sticker ut då 15 barn och unga tog sitt liv.
- År 2019 försökte 156 barn och unga (0-19 år) i Västra Götaland att ta sitt liv.
- Vad gäller antalet suicid och antalet suicidförsök observeras vissa variationer över tidsperioden 2010-2019. Det är svårt att dra några entydiga slutsatser vad gäller utvecklingen över tid, men antalet inrapporterade suicidförsök i länet har minskat något sedan början på decenniet samtidigt som antalet fullbordade suicid har ökat.
- År 2020 hade 17 av 49 kommuner en handlingsplan för suicidprevention i Västra Götaland. Det har under 2020 beslutats om en länsgemensam handlingsplan för suicidprevention.

Exempel på resultat inom mål B5.1: Antal suicid per 100 000 barn och unga (0-19 år) (2017 – 2019)

Anger antalet personer med dödsorsak "Avsiktligt självdestruktiv handling (själv mord)" (X60-X84) delat med antal 100 000 invånare. Statistiken omfattar inte "Skadehändelser med oklar avsikt" (Y10-Y34).
Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret (2020).

För vidare läsning och fördjupning, se ”*Handlingsplan för psykisk hälsa 2019-2022 – 2020 års uppföljning av handlingsplanens indikatorer*”

I rapporten finns omkring ett hundratal diagram och tabeller med indikatorutfall för de indikatorer som är kopplade till Handlingsplanen.

För mer information och fördjupning kring indikatorerna, se ”Användarmanual för uppföljning av handlingsplan”

I användarmanualen finns bland annat information om tolkning, länkar till aktuella datakällor samt instruktion för datauthämtning

Handlingsplan för psykisk hälsa

Indikatorer för uppföljning

Användarmanual

Oktober 2019
Version 3

8 Handlingsplan för psykisk hälsa

Målgrupp Vuxna

1. Förebyggande och främjande arbete

Mål 1.1: Nollvision om suicid i Västra Götaland

Bakgrund

Varje år tar cirka 230 personer i Västra Götaland sitt eget liv. Bakom varje fullbordad självmord går det tio allvarliga försök och bakom statistiken döljer sig psykisk ohälsa som kan förebyggas genom samverkan över verksamhetsgränser. Det kan handla om att tidigt uppmärksamma varningssignaler, identifiera och ge stöd till grupper i särskilt utsatta situationer och att utbilda personal. Ingen i Västra Götaland ska behöva se självmord som en utväg.

Indikator Vg.1.1: Antal självmord i befolkningen

Indikator Antal självmord i Västra Götaland per 100 000 invånare (20+ år)

Fokusområde Förebyggande och främjande arbete

Förklaring Anger antalet med dödsorsak "Avisktlig självdestruktiv handling (självmord)" (X60-X84) delat med antal 100 000 invånare

Geografisk nivå Region

Karaktär

- Resultatindikator
- Anges i antal

Målvärde Lågt värde eftersträvas

Avvägningar

- Försämrbar känslighet för hur dödsorsak fastställs

Källa Statistikdatabasen för dödsorsaker, Socialstyrelsen.
Hämtas från: <http://www.socialstyrelsen.se/statistik/statistikdatabas/dodsorsaker>

Instruktion

1. Välj diagnos (X60-X84, Avisktlig självdestruktiv handling (självmord))
2. Välj region (Västra Götalands län)
3. Välj ålder (20-24 år, 25-29 år, 30-34 år, 35-39 år, 40-44 år, 45-49 år, 50-54 år, 55-59 år, 60-64 år, 65-69 år, 70-74 år, 75-79 år, 80-84 år, 85+ år) samt klicka i boxen [Visa åldersgrupper separat]
4. Välj kön (Män, Kvinnor, Båda könen)
5. Välj mått (Antal döda per 100 000)
6. Välj år (åttvållt år)
7. Klicka på [Visa resultat] för att få fram resultatet
8. Välj [Ålder] i rutan "Visa i kolumner" för att redovisa resultatet enligt samma struktur som det ska rapporteras in i baslinjemätningen

8

Kontakt:

- Madeleine Nilsson, madeleine.nilsson@vastkom.se
- Ulrika Söderlund, ulrika.soderlund@vgregion.se

Sammanställt av:

- Lumell Associates, www.lumell.se

